

KALVARIJOS SAVIVALDYBĖS ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ APSAUGOS TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kalvarijos savivaldybės želdynų ir želdinių apsaugos taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja Kalvarijos savivaldybės teritorijoje ne miškų ūkio paskirties žemėje augančių želdynų ir saugotinių želdinių apsaugos, želdynų kūrimo ir pertvarkymo, želdinių veisimo, želdynų ir želdinių tvarkymo reikalavimus, leidimų atlikti saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbus išdavimo bei želdinių vertės atlyginimo tvarką, želdynų ir želdinių naudojimo moksliniams tyrimams, mokymui, kultūrinei šviečiamajai veiklai, gamtos ir kultūros objektų apsaugai, visuomenės lankymui, rekreacijai ir kitiems, įstatymams ir kitiems teisės aktams neprieštaraujantiems, tikslams tvarką, fizinių ir juridinių asmenų teises ir pareigas, susijusias su želdynų ir želdinių apsauga, želdynų ir želdinių apsaugos kontrolės vykdymą.

2. Bendrieji želdinių ir želdynų apsaugos ir tvarkymo tikslai:

2.1. želdynai ir želdiniai turi gerinti aplinkos kokybę, tenkinti visuomenės sveikos gyvensenos ir rekreacijos poreikius, nekelti pavojaus žmonėms, statiniams, pastatams, saugiam eismui gatvėse, automobilių ir geležinkelio keliuose;

2.2. želdynus ir želdinius būtina išsaugoti kaip estetiškai, ekologiškai, istoriškai ir kultūrai svarbius kraštovaizdžio elementus, kurie užtikrintų gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą, gyventojų teisę į jų gyvenimo kokybę gerinančias aplinkos sąlygas.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

3. Pagrindinės Taisyklėse vartojamos sąvokos:

3.1. **Atskirasis želdynas** – želdynas, esantis tik jam skirtame žemės sklype.

3.2. **Krūmas** – augalas su keliais ar keliolika maždaug vienodo storumo sumedėjusiais, beveik nuo pat žemės besišakojančiais stiebais.

3.3. **Medis** – sumedėjęs augalas, dažniausiai su vienu pagrindiniu stiebu ir laja.

3.4. **Medžių ir krūmų naikinimas** – neteisėtas medžių ar krūmų pjovimas, kirtimas, rovimas, laužymas, deginimas, nuodijimas cheminėmis medžiagomis ar kitais būdais, žemės paviršiaus ir (ar) jo lygio aplink medį ar krūmą keitimas (žeminimas, užpylimas ar sandarinimas), darantys poveikį medžių ar krūmų būklei.

3.5. **Miesto sodas** – ramiam poilsiui ir renginiams skirtas ne mažesnis kaip 0,5 hektaro atskirasis želdynas, kurio lajų glaudumas – ne mažesnis kaip 70 procentų.

3.6. **Parkas** – ne mažesnis kaip 1 hektaro žmogaus sukurtas ar jo pertvarkytas želdynas, kuriame yra meniškai sukomponuotų želdinių, mažųjų kraštovaizdžio architektūros ir (ar) inžinerinių statinių, skirtas poilsio, mokslo, kultūros reikmėms arba pramogoms ir aplinkos kokybei gerinti.

3.7. **Priklausomasis želdynas** – želdynas, esantis kito objekto žemės sklype.

3.8. **Skveras** – ne mažesnis kaip 0,05 hektaro trumpalaikiam poilsiui skirtas želdynas su vyraujančiomis atviromis erdvėmis, gerinantis miesto, miestelio ir kaimo estetinę ir ekologinę būklę.

3.9. **Suinteresuota visuomenė** – visuomenė, kuriai daro arba gali daryti poveikį rengiami želdynų kūrimo ir (arba) tvarkymo dokumentų sprendiniai ar kuriai yra svarbus tų sprendinių įgyvendinimas.

3.10. **Veja** – lygaus (horizontalaus ar nuolaidaus) paviršiaus viena žole ar kelių žolių mišiniu apsėtas prižiūrimas žolynas.

3.11. **Žaliosios atliekos** – žaliųjų teritorijų, parkų bei sodų tvarkymo atliekos (šakos, lapai, nupjauta žaliųjų vejų žolė) ir kitos panašios kilmės atliekos, kurios gali būti suskaldytos aerobiniu ar anaerobiniu būdu.

3.12. **Žalioji jungtis** – ne siauresnis kaip 20 metrų pločio atskirasis želdynas, jungiantis miesto ir (ar) miestelio želdynus ir miškus mieste ir už jo ribų į želdynų sistemą, skirtas rekreacijai, darantis poveikį oro masių judėjimui ir atliekantis migracijos koridoriaus funkciją.

3.13. **Želdiniai** – žmogaus pasėti ar pasodinti medžiai (tarp jų ir pasodinti pavieniai ar natūraliai išaugę), krūmai, krūmokšniai, puskrūmiai, lianos ir žoliniai augalai.

3.14. **Želdinių būklės ekspertizė** – želdinių ekologinės ir estetinės būklės tyrimas ir vertinimas.

3.15. **Želdynas** – ne mažesnis kaip 0,05 hektaro želdinių žemės sklypas, kuriame gali būti mažųjų kraštovaizdžio architektūros, inžinerinių ir laikinų statinių.

3.16. **Želdyno kūrimas** – želdyno projekto rengimas ir įgyvendinimas.

3.17. **Želdyno kūrimo ir (arba) tvarkymo projektas** – dokumentas, kuriame smulkiai aprašomi želdyno kūrimo ir (arba) tvarkymo darbai, jų atlikimo eilės tvarka, nurodoma tų darbų sąmatinė vertė, technologijos, veisiamos medžių, krūmų, žolinių augalų (vejoms ir gėlynams) rūšys, išvardijami numatomi darbai įkūrus želdyną.

3.18. **Želdyno naikinimas** – veikimas arba neveikimas, dėl kurių blogėja želdyno būklė, mažėja jo teigiamas poveikis aplinkai ir visuomenės galimybės naudotis juo viešųjų interesų reikmėms.

3.19. **Želdyno pertvarkymas** – želdyno planinės erdvinės struktūros keitimas šalinant ne mažiau kaip 20 procentų medžių, krūmų ar žolinių augalų ir sodinant naujus.

3.20. **Želdinių tvarkytojai** – fiziniai ir juridiniai asmenys, prižiūrintys ir tvarkantys teisės aktų nustatyta tvarka jiems priskirtas teritorijas, arba fiziniai ir juridiniai asmenys, želdinius tvarkantys pagal sutartis.

3.21. **Želdyno tvarkymas** – želdyno augalijos, mažosios kraštovaizdžio architektūros ir inžinerinių statinių reikiamos būklės palaikymas ar atkūrimas vadovaujantis želdyno tvarkymo projektu.

3.22. **Želdynų ir želdinių savininkas** – valstybė, savivaldybė, fizinis ar juridinis asmuo, Lietuvos Respublikoje įsteigtas Europos Sąjungos valstybėje narėje ar kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigusios įmonės filialas, taip pat užsienio valstybėje įsteigta organizacija, neturinti juridinio asmens statuso, tačiau turinti civilinį teisingumą pagal tos valstybės įstatymus (toliau – fizinis ir juridinis asmuo), įstatymų nustatyta tvarka įgiję nuosavybės teisę arba į žemę, kurioje yra želdynų, želdinių, arba tik į želdinius.

3.23. **Želdynų ir želdinių valdytojas** – želdynų ir želdinių savininkas ar savivaldybė, valstybės įmonė ar organizacija, patikėjimo teise valdantys įstatymų nustatyta tvarka jiems Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais perduotą valstybinėms funkcijoms įgyvendinti valstybinę žemę, kurioje yra želdynų ir želdinių, ar kitas fizinis ar juridinis asmuo, teisėtai įgijęs privačios žemės valdymo teisę ar žemę naudojantis įstatymų, administracinių aktų, teismo sprendimo, sandorių ar kitu pagrindu, arba turintis tik želdynų ir želdinių valdymo teisę.

4. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos galiojančiuose teisės aktuose.

III. ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ INVENTORIZAVIMAS

5. Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos tikslas – nustatyti želdynų žemės sklypų ribas, medžių ir krūmų rūšį, jų fiziologinę būklę, matmenis, įvertinti vejų, gėlynų, vandens telkinių, mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių, inžinerinių įrenginių ir kitų želdynuose esančių objektų būklę, parengti apskaitos duomenis, kad želdynus būtų galima efektyviau valdyti, teikti informaciją apie želdynų ir želdinių, aplinkos būklę, kontroliuoti, ar jų plotai atitinka galiojančias želdynų normas.

6. Želdynai ir želdiniai inventorizuojami visuose želdynuose ir želdinių plotuose, nepaisant žemės nuosavybės formos.

7. Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos tvarką, turinį ir periodiškumą nustato Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau – Aplinkos ministerijos) patvirtintos Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklės.

IV. SAUGOTINI ŽELDINIAI

8. Medžiai ir krūmai, augantys Kalvarijos savivaldybės teritorijoje ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniems, jeigu jie atitinka bent vieną kriterijų, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais bei Savivaldybės tarybos sprendimais paskelbti saugomais.

V. BENDRIEJI ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ APSAUGOS BEI TVARKYMO PRINCIPAI

9. Želdynų ir želdinių apsauga ir tvarkymas organizuojami pagal šiuos principus:

9.1. Želdynuose ir želdiniuose saugoma biologinė įvairovė.

9.2. Nemažinamas Kalvarijos savivaldybės bendrasis atskirųjų želdynų, kurie išskiriami bendrajame bei specialiuosiuose teritorijų planuose, plotas.

9.3. Išlaikomi užstatytų ir atvirų, gyventojų poilsiui ir sveikatingumui skirtų teritorijų optimalūs ploto santykiai (nustatyti pagal galiojančias normas), ekologiniai ir estetiški ryšiai.

9.4. Išlaikomas istorinių želdynų ir juose arba greta jų esančių pastatų ansamblių ar kompleksų ir jų tarpusavio funkcijų vientisumas.

9.5. Atskirieji želdynai (parkai, tarp jų ir istoriniai, skverai, miesto ir miestelio sodai, dendrologiniai rinkiniai) neskaidomi į dalis, išskyrus jų teritorijoje esančių objektų sklypų formavimą.

9.6. Atskirieji ir priklausomieji želdynai kuriami ir tvarkomi pagal parengtus ir nustatyta tvarka patvirtintus projektus, vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintu Atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašu ir Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašu.

9.7. Pertvarkant esamus želdynus ir kuriant naujus, įvertinama suinteresuotos visuomenės motyvuota nuomonė.

VI. ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ APSAUGOS, TVARKYMO, KŪRIMO VALDYMAS

10. Už želdinių išsaugojimą, tinkamą jų priežiūrą ir tvarkymą atsako visų teisinių formų įmonės, įstaigos, organizacijos, visuomeninės ir politinės organizacijos, privačių valdų savininkai ir valdytojai, daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų bendrijos:

10.1. Biudžetinės įstaigos (mokyklos, vaikų darželiai, ligoninės ir kt.) želdinius tvarko ir prižiūri pačios arba kiti subjektai pagal sutartį.

10.2. Bendrojo naudojimo savivaldybės teritorijoje (jei ji nepriskirta juridiniams asmenims) augančių želdynų planavimo, kūrimo, apsaugos, tvarkymo ir priežiūros darbus organizuoja Kalvarijos savivaldybės administracija, seniūnijos.

11. Kalvarijos savivaldybės administracijos vyriausiasis specialistas, atsakingas už želdynų ir želdinių priežiūrą (toliau – vyriausiasis specialistas), sprendžia visus klausimus, susijusius su želdinių apsauga, tvarkymu ir sodinimu, organizuoja savivaldybės teritorijoje esančių želdynų ir želdinių inventorizavimą ir apskaitą, vykdo jų būklės stebėseną.

12. Saugotinus medžius ir krūmus, augančius ne miško ūkio žemėje, galima kirsti, genėti, persodinti ar kitaip pertvarkyti tik turint Savivaldybės administracijos išduotą leidimą, be kurio šių želdinių kirtimas ar kitoks pertvarkymas laikomas savavališku.

13. Kirsti ar kitaip pertvarkyti želdinius jų vegetacijos periodu draudžiama, išskyrus atvejus, kai šie kelia pavojų, yra avariniai ar kitaip pažeisti, vykdomi projektai, kuriuose numatytas želdinių kirtimas.

VII. LEIDIMŲ IŠDAVIMO IR ŽELDINIŲ VERTĖS ATLYGINIMO TVARKA

14. Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbai turi būti vykdomi turint Savivaldybės išduotą leidimą saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbams (toliau – leidimas) ir atlyginus kertamų medžių ar krūmų vertę, nurodytą leidime.

15. Leidimai išduodami žemės ar želdynų ir želdinių savininkams ir valdytojams ar jų įgaliotiems asmenims, vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintu Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašu.

16. Leidimų nereikia kirsti ar kitaip pašalinti:

16.1. vaismedžius ir vaiskrūmius;

16.2. želdinius, kai jie auga ant pastatų stogų, pamatų ar kitokių jo dalių;

16.3. kapinėse (individualiose kapavietėse) želdinių savininko pasodintas tujas, kadagius ir kitus žemaūgius dekoratyvinius spygliuočius.

17. Neturint leidimo (jis išduodamas per 5 darbo dienas, įvykdžius darbus) galima šalinti (kirsti) vėjo, žaibo ar dėl kitų priežasčių išverstus, nulaužtus medžius, genėti medžius, kai kelia pavojų žmonėms, pastatams ir statiniams ar eismui.

18. Saugotini medžiai ir krūmai neatlyginamai gali būti kertami (šalinami), kai:

18.1. jie nudžiūvę, išskyrus uoksinius (drevėtus);

18.2. vėjo, sniego, žaibo ar dėl kitų priežasčių išversti, nulaužti, apdege gaisro metu;

18.3. išpuvę (išskyrus atvejus, kai nėra pavojingi žmonėms, pastatams, eismui ir labai svarbūs biologinės įvairovės požymiu);

18.4. pasvirę daugiau kaip 45° kampu ir pasvirimas kasmet didėja (nustatoma stebėsenos metu);

18.5. pažeisti stiebo ir šaknų puviniai;

18.6. apipulti vabzdžių kenkėjų ir grybinių ligų;

18.7. pažeistos medžių ir krūmų gyvybinės funkcijos, funkcijų pažeidimo parametrai reglamentuojami aplinkos ministro patvirtintos Nuostolių, padarytų gamtai sunaikinus ar sužalojus gamtinius kraštovaizdžio kompleksus bei objektus, skaičiavimo metodikos;

18.8. vykdomi kraštovaizdžio formavimo ar medžių ir krūmų kokybę gerinantys kirtimai;

18.9. auga ant pastatų stogų, pamatų ar kitų jų dalių;

18.10. auga pylimo (polderių) šlaituose, melioracijos griovių (išskyrus sureguliuotas upes ir upelius) šlaituose ir jų apsaugos juostose;

18.11. auga kapinėse ir gadina paminklus, antkapius, kapinių tvorą;

18.12. auga ant piliakalnių, pilkapių;

18.13. auga parkuose, skveruose ir kitose urbanizuotose teritorijose kaip nepageidaujamos rūšys;

18.14. auga arti pastatų ir tamsina langus (vasaros metu kambariuose apšvietimas neatitinka galiojančių normų), gadina pamatus, kelia grėsmę pastatui;

18.15. auga apsaugos zonose, kuriose pagal patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, neturi augti;

18.16. auga teritorijoje, kuri numatoma naudoti magistraliniams vamzdynams, aukštos įtampos elektros linijoms, valstybinės reikšmės keliams, geležinkeliams, gatvėms tiesti, rekonstruoti, svarbioms valstybinės reikšmės statyboms;

18.17. numatyti kirsti, atlikus želdynų ir želdinių inventorizavimą;

18.18. yra nustatyta tvarka parengti saugomų teritorijų planavimo dokumentai, kuriuose nurodyti kertami ar kitaip pertvarkomi medžiai ir krūmai;

18.19. šalinamos saugotinių medžių, pasvirusių didesniu kaip 45° kampu, storosios šakos.

19. Leidimų išdavimo tvarka:

19.1. Želdynų ir želdinių savininkas ar valdytojas (įskaitant ir seniūnijas), kitas fizinis ar juridinis asmuo pateikia Savivaldybės administracijai argumentuotą nustatytos formos prašymą saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbams:

19.1.1. privačių valdų savininkai ir valdytojai, norėdami savo sklype iškirsti saugotinius želdinius, pateikia nustatytos formos prašymą Savivaldybės administracijai;

19.1.2. daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų bendrijų pirmininkų, daugiabučių gyvenamųjų namų administratorių prašymai kirsti geros būklės, nekeliančius pavojaus želdinius nagrinėjami tada, kai kartu su prašymu pateikiama susirinkimo protokolo kopija arba jo išrašas, patvirtinantis, kad daugiau kaip 51 proc. bendrijos narių pritaria šiam prašymui, arba prašymas pasirašytas daugumos gyventojų (išimtis gali būti padaryta atsižvelgus į vasaros metu kambariuose atliktus tyrimus, kai apšvietimas neatitinka galiojančių normų).

19.2. Kalvarijos savivaldybės administracijos vyriausiasis specialistas, gavęs prašymą, vyksta į vietą įvertinti prašomų kirsti, persodinti ar genėti saugotinių medžių ir krūmų būklę, jei priimant sprendimą dėl želdinių tvarkymo kyla neaiškumų, kviečiama Želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisija.

19.3. Želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisijos, veikiančios prie Savivaldybės administracijos visuomeniniais pagrindais, sudėti ir nuostatus tvirtina Savivaldybės administracijos direktorius.

19.4. Saugotinių medžių ir krūmų vertės atlyginimo būdą įrašydamas jį į leidimą, nustato Kalvarijos savivaldybės administracijos vyriausiasis specialistas. Saugotinių želdinių ir krūmų atkuriamoji vertė apskaičiuojama vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintais Želdinių atkuriamos vertės įkainiais. Medžio vertė gali būti patikslinta jį nukirtus (dėl puvinio).

19.5. Prireikus, atliekama želdinių būklės ekspertizė, vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintu Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašu.

19.6. Saugotinių medžių ir krūmų vertė neatlyginama, kai:

19.6.1. Taisyklių 18 punkte nurodytais atvejais darbus vykdo žemės ar želdynų ir želdinių savininkas ir valdytojas ar jo įgaliotas asmuo;

19.6.2. želdiniai auga naudingųjų iškasenų telkiniuose;

19.6.3. pareiškėjas išsipareigoja ne vėliau kaip per metus pasodinti Savivaldybės nurodytoje vietoje kertamų ar kitokiu būdu pašalinamų medžių ir krūmų atkuriamąją vertę atitinkantį nurodytų rūšių, matmenų medžių ir krūmų kiekį ir prižiūrėti 3 metus.

19.7. Leidimą Savivaldybė derina su:

19.7.1. Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamento Kalvarijos agentūra, išskyrus Taisyklių 18 punkte nurodytus atvejus;

19.7.2. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Marijampolės teritoriniu padaliniu, kai medžiai ir krūmai kertami, genimi ar pertvarkomi nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijoje ir jos apsaugos zonoje;

19.7.3. želdynų ir želdinių savininku ar valdytoju, kai prašymą pateikė ne jis (išskyrus Savivaldybę).

19.8. Leidimas nederinamas, jei nustatyta tvarka parengtuose ir patvirtintuose detaliuosiuose ir specialiuosiuose planuose, atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektuose, saugomų teritorijų planavimo dokumentuose yra pateikti duomenys apie kertamų ar pertvarkomų medžių ir krūmų rūšinę sudėtį, skaičių bei jų augimo vietas, ir šie dokumentai nustatyta tvarka suderinti su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamentu.

19.9. Leidimas arba motyvuotas atsisakymas jį išduoti parengiamas per 30 darbo dienų nuo prašymo pateikimo dienos ir galioja vienerius metus nuo jo išdavimo datos.

20. Numatyti šalinti medžiai pažymimi dažais, kirsti – raudonai, persodinti – geltonai.

21. Saugotinių medžių ir krūmų persodinimas vykdomas išimtiniais atvejais: platinant gatves, vykdant statybos ir kitus darbus:

21.1. medžiai ir krūmai persodinami užsakovo lėšomis Savivaldybės administracijos nurodytoje vietoje;

21.2. medžiai persodinami su žemės gumulu, kurio diametras 2,0 x 2,0 m ir 2,4 x 2,4 m;

21.3. saugotini medžiai ir krūmai persodinami pagal nustatyta tvarka parengtą ir patvirtintą želdinių pertvarkymo projektą ar schemą;

21.4. persodinami sveiki, gerai išsivystę, be mechaninių pažeidimų, šalčio plyšių ir persodinimą pakeliantys medžiai, ne storesni kaip 25 cm diametro (1,3 m aukštyje). Ypač vertingi medžiai gali būti ir didesnio diametro, prieš tai paruošti persodinti;

21.5. persodinant laja apipjaustoma, sutrumpinant šonines šakas (išskyrus ažuolą, beržą ir spygliuočius). Persodinamų medžių apatinės skeletinės šakos turi būti išsidėsčiusios ne aukščiau kaip 3-4 m;

21.6. dėl sumažėjusio medžių dekoratyvumo ir jų virtimo grėsmės esant stipriam vėjui, medžiai persodinami į atokesnes nuo žmonių ir transporto judėjimo vietas ar į medelynus toliau auginti (formuojant juose medžių lają ir šaknų sistemą). Persodintus medžius privaloma 3 metus prižiūrėti.

22. Draudžiama persodinti medžius su sausa viršūne, vidaus puvinium, vienašone, nesusiformavusia laja.

23. Medžių ir krūmų persodinti negalima šiais atvejais:

23.1. po medžiais yra inžinerinės komunikacijos;

23.2. aplink medžius yra laikini statiniai ar pastatai;

23.3. nėra galimybės prie medžių privažiuoti su technika;

23.4. nėra galimybės suformuoti reikalaujamo dydžio žemės gumulą, nes trukdo tankus medžių masyvas (medynas) ar statybos darbų atliekos apie medžius;

23.5. medžių vegetacijos metu;

23.6. medžiai auga arti statinių ar pastatų pamatų, tvorų ar kt.;

23.7. trukdo elektros laidai.

VIII. ŽELDINIŲ SODINIMAS

24. Bendro naudojimo teritorijoje (išskyrus privačią žemę ir privačias namų valdas bei kai darbus vykdo savivaldybės administracija) sodinti želdinius galima tik suderinus apželdinimo projektą arba schemą su Kalvarijos savivaldybės administracijos Ūkio ir urbanistikos skyriumi ir vyriausioju specialistu, atsakingu už želdynų ir želdinių tvarkymą.

25. Veisiamų medžių ir krūmų asortimentas (išskyrus privačioje žemėje veisiamus želdinius) parenkamas, vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintais Sodmenų kokybės reikalavimais.

26. Želdynai kuriami, želdiniai veisiami (išskyrus privačioje žemėje veisiamus želdinius), vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais, želdynų tvarkymo ir kūrimo projektais, kitais dokumentais, atsižvelgiant į Savivaldybės tvarkomų objektų prioritetus, vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintomis Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklėmis.

27. Medžius ir krūmus draudžiama veisti:

27.1. apsaugos juostose ir zonose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais;

27.2. melioracijos griovių ir tvenkinių dugnuose, šlaituose ir 1 m nuo kranto;

27.3. medžius kapavietėse ir kapinėse be specialaus projekto.

28. Želdiniai vaikų ugdymo įstaigų teritorijose sodinami laikantis atitinkamų higienos normų reikalavimų.

29. Medžiai ir krūmai veisiami:

29.1. medžiai – ne arčiau kaip 10 m atstumu, krūmai, aukštesni kaip 2-2,5 m atstumu nuo pastatų sienų su langais;

29.2. medžiai – ne arčiau kaip 5 m atstumu, krūmai – 2,5 m atstumu nuo belangių sienų ir nuo monolitinių tvorų;

29.3. medžiai – ne arčiau kaip 3 m atstumu, krūmai – 1 m atstumu nuo atraminių sienučių;

29.4. medžiai – 4 m atstumu nuo apšvietimo stulpų, kolonų ir atramų;

29.5. krūmai – ne arčiau kaip 1 m, medžiai iki 3 m aukščio ir krūmai, užaugantys iki 3 m, – ne arčiau kaip 2 m, kiti medžiai – 3 m atstumu nuo kaimyninio sklypo ribos ir gatvės raudonųjų linijų;

29.6. gyvatvorės ne aukštesnės kaip 1,3 m – sklypo šiaurinėje, šiaurės rytų ir šiaurės vakarų pusėje;

29.7. krūmai juostoje, skiriančioje priešingo eismo kryptis gatvėje – ne aukštesni kaip 1 m;

29.8. magistralinių gatvių šaligatvio plote turi būti ne siauresnės kaip 2 m pločio juostos medžiams sodinti; jose medžiai ir krūmai veisiami ne arčiau kaip 1,2 m nuo važiuojamosios dalies eismo juostos krašto, krūmų juostų plotis turi būti ne mažesnis nei 1 m;

29.9. vietinės reikšmės gatvėse, kuriose pastatai atitolinti ne mažiau kaip 15 m nuo šaligatvio išorinio krašto, medžiai sodinami vejoje greta šaligatvio, nuo šaligatvio jie atitolinami 0,7 m, t. y. tiek, kad lajos iš dalies dengtų šaligatvį.

IX. MEDŽIŲ IR KRŪMŲ APSAUGOS, TVARKYMO IR PRIEŽIŪROS REIKALAVIMAI

30. Želdynų ir želdinių tvarkymo metu turi būti išsaugoti esami gyvybingi perspektyvūs želdiniai.

31. Vykdamas statybos darbus, želdiniai saugomi vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintomis Želdinių apsaugos, vykdamas statybos darbus, taisyklėmis.

32. Želdynai ir želdiniai nuo ligų ir kenkėjų saugomi vadovaujantis Aplinkos ministerijos patvirtintomis Želdynų ir želdinių sanitarinėmis apsaugos taisyklėmis. Želdynų ir želdinių savininkai ir valdytojai, želdynus ir želdinius prižiūrinčios įmonės privalo:

32.1. saugoti želdinius nuo ligų, kenkėjų, antropogeninės veiklos poveikio, bloginančio želdinių sanitarinę būklę;

32.2. sodinti atsparias ligoms ir kenkėjams augalų rūšis, kurių sanitarinė būklė turi būti patikrinta jau medelyne;

32.3. anksti pavasarį ar rudenį išpjaustyti pažeistas, nudžiūvusius, nušalusius medžių ir krūmų šakas ar jų dalis, šalinti išdžiūvusius medžius ir krūmus;

32.4. nupjovę stambesnes medžių šakas, žaizdas dezinfekuoti 3 proc. vario sulfatu, *Bordo* tirpalu arba užtepti sodo tepalu.

33. Medžius ar krūmus iškerta, išrauna kelmus, išveža, užlygina duobes fiziniai ar juridiniai asmenys, kuriems išduotas leidimas arba pagal sutartį vykdamas darbus kiti subjektai.

34. Fiziniai ir juridiniai asmenys, valantys gatves, šaligatvius, aikštes ir skverus, privalo nepilti ir nelaikyti ant žaliųjų plotų, gėlynų, krūmų ir medžių sniego su žvyru ir druska, žvyro, įvairių chemikalų, taip pat nuo gatvių, skverų nuvalomų nešvarumų ir žemių.

35. Fiziniai ir juridiniai asmenys, vykdamas medžių ir krūmų (išskyrus augančių privačioje žemėje) priežiūros darbus, vadovaujasi Aplinkos ministerijos patvirtintomis Medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklėmis. Medžių ir krūmų priežiūra apima šiuos darbus: medžių ir krūmų laistymą ir tręšimą, dirvožemio purenimą ir mulčiavimą, medžių ir krūmų šiltinimą, genėjimą ir kitus priežiūros darbus.

36. Fiziniai ir juridiniai asmenys, veisiantys medžius ir krūmus, parenkantys vejų žolių ir gėlių asortimentą, įrengiantys vejas ir gėlynus Kalvarijos savivaldybės teritorijos želdynuose (išskyrus privačioje žemėje), turi vadovautis Aplinkos ministerijos patvirtintomis Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklėmis.

X. DRAUDIMAI BENDROJO NAUDOJIMO ŽELDYNUOSE

37. Atskiruosiuose želdynuose (parkuose, skveruose, kituose poilsiui skirtuose, memorialinės, apsauginės ir ekologinės paskirties želdynuose, kurie žymimi miesto bendrajame ir specialiuosiuose planuose) bei priklausomuosiuose (gyvenamųjų, visuomeninės paskirties, komercinės paskirties, inžinerinės infrastruktūros, rekreacinių ir kitų teritorijų) želdynuose draudžiama:

37.1. sodinti teršiančius aplinką žiedadulkėmis, žiedynais ir vaisiais medžius ir krūmus, intensyviai plintančius šaknų atžalomis augalus;

37.2. kirsti, persodinti ar kitaip pašalinti želdinius augalų vegetacijos metu;

37.3. fiziniams ir juridiniams asmenims savavališkai sodinti, persodinti, genėti, kirsti ar kitaip pašalinti želdinius;

37.4. kirsti, laužyti ar kitaip žaloti (kalti vinis, tvirtinti reklamos skydus ir kt.) medžius, krūmus, jų šakas, skinti lapus, žiedus, vaisius, pažeisti šaknis, trypti pomedį;

37.5. pjaustinėti medžio žievę, daryti kitus mechaninius medžių pažeidimus;

- 37.6. kabinti ant medžių sūpuokles, virves, kitus daiktus, klijuoti skelbimus arba kitą informaciją;
- 37.7. mindžioti gėlynus, vejas;
- 37.8. važinėti sportinėmis ir be variklio transporto priemonėmis, išskyrus takus;
- 37.9. be leidimo važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis, kur neįrengta kieta dangą;
- 37.10. statyti motorines transporto priemones ne tam skirtose vietose, ant neuždengtų specialiomis grotelėmis pomedžių;
- 37.11. plauti visų rūšių transporto priemones;
- 37.12. deginti atliekas, lapus, šakas;
- 37.13. kūrenti laužus ne tam skirtose vietose;
- 37.14. be leidimo statyti palapines, laikinus statinius, reklamos skydus;
- 37.15. ganyti gyvulius;
- 37.16. gaudyti ir naikinti paukščius, žvėris, smulkiają fauną, ardyti skruzdėlynus;
- 37.17. pilti šiukšles, buitines atliekas, pakuotes, sniegą (išskyrus neužterštą druskomis ir nukastą nuo želdyne esančių takų);
- 37.18. valyti sniegą nuo stogų, neapsaugojus želdinių;
- 37.19. sandėliuoti statybines ir kitas medžiagas, prekių atsargas ir tarą;
- 37.20. žaisti sportinius žaidimus tam nepritaikytose vietose.
38. Želdynus ir želdinius tvarkančios įmonės privalo turėti specialistų, kuriems būtų suteikta teisė vykdyti želdinių veisimo, augančių medžių ir krūmų genėjimo, želdinių apsaugos nuo ligų ir kenkėjų, vejų ir gėlynų įrengimo darbus.

XI. ŽALIŪJŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS

39. Želdinių tvarkytojai želdinių tvarkymo metu susidarančias ir atskirai surinktas žaliąsias atliekas šalina savo įrengtose kompostavimo aikštelėse arba turi pristatyti į žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę.
40. Individualių valdų savininkai turi kompostuoti žaliąsias atliekas savo privačių valdų teritorijose individualiuose kompostavimo įrenginiuose arba gali pristatyti į žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę.
41. Draudžiama žaliąsias atliekas šalinti komunalinių atliekų surinkimo konteineriuose.

XII. ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ NAUDOJIMAS MOKSLINIAMS TYRIMAMS, MOKYMU, KULTŪRINEI ŠVIEČIAMAJAI VEIKLAI, GAMTOS IR KULTŪROS OBJEKTŲ APSAUGAI, VISUOMENĖS LANKYMU, REKREACIJAI IR KITIEMS TEISĖS AKTAMS NEPRIEŠTARAUJANTIEMS TIKSLAMS

42. Želdynų ir želdinių naudojimu moksliniams tyrimams, mokymui, kultūrinei šviečiamajai veiklai, gamtos ir kultūros objektų apsaugai, visuomenės lankymui, rekreacijai ir kitiems įstatymams bei kitiems teisės aktams neprieštaraujantiems tikslams laikoma ši veikla:
- 42.1. mokslo ir studijų institucijų ar pavienių specialistų rengiamos mokslo ekspedicijos ir išvykos, susijusios su želdynų biologinės įvairovės studijomis, želdynų ir želdinių stebėseną, augalų nacionalinių genetinių išteklių atrinkimu ir jų perkėlimu į plantacijas, laiko kolekcijas, kiti mokslo tyrimo darbai;
- 42.2. švietimo įstaigų, mokslo ir studijų institucijų rengiamos moksleivių ir studentų lauko praktikos, pamokos (paskaitos) gamtoje, skirtos susipažinti su medžiais ir krūmais, augančiais želdynuose, jų ekologinėmis savybėmis, gėlynais ir vejomis, želdynų biologine įvairove;
- 42.3. visuomeninių organizacijų (asociacijų), klubų, sambūrių ir kt., dendrologų, botanikų, kraštovaizdžio architektų, architektų draugijų ir sąjungų rengiamos ekskursijos, turistiniai žygiai ir išvykos į parkus, skirtos susipažinti su jų istorija, kultūros ir gamtos vertybėmis, želdynų estetika, rekreacinėmis savybėmis, medžių ir krūmų įvairove, augalija ir gyvūnija;
- 42.4. atskirų medžių ir krūmų, želdynų, gėlynų, vejų fotografavimas, filmavimas, piešimas želdynų aplinkoje;

42.5. medžių ir krūmų herbarinių pavyzdžių rinkimas botaninėms kolekcijoms sudaryti ar papildyti, grybų, vaiskrūmių rinkimas mikologinėms kolekcijoms sudaryti ar papildyti;

42.6. Žemės, Aplinkos apsaugos, Parkų, Biologinės įvairovės, poezijos dienų, literatūrinių vakarų, teatro spektaklių, koncertų, paskaitų ir kitų kultūrinių bei gamtosauginių renginių organizavimas želdynuose;

42.7. turiningo, aktyvaus ir pasyvaus, atsižvelgiant į želdynų paskirtį, poilsio organizavimas;

42.8. gamtos ir kultūros vertybių, esančių želdynuose, apsaugos propagavimas žiniasklaidos priemonėmis, atskirais leidiniais.

43. Saugomų, įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą, rūšių augalus ir grybus, augančius želdynuose, naudoti botaninėms ir mikologinėms kolekcijoms sudaryti leidžiama tik, vadovaujantis Lietuvos Respublikos retų ir saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymu reglamentuota tvarka.

44. Veikla želdynuose ir jų apsauga organizuojama laikantis Želdynų apsaugos ir tvarkymo pavyzdinių reglamentų.

45. Švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos, prieš rengdamos ekspedicijas ir išvykas želdynuose, susijusias su mokslo tyrimo darbais, organizuodamos studentų lauko praktiką, privalo apie tai raštu informuoti želdynų savininkus ir valdytojus.

46. Želdynų, esančių privačioje žemėje, tarp jų ir istorinių, lankymas gali būti nustatomas dvišalėse savivaldybės ir želdynų savininkų ar valdytojų sutartyse arba nustačius žemės servitutą. Želdynų savininkai ir valdytojai lankymo sąlygas privalo nurodyti įrengtuose stenduose prie įėjimo.

47. Saugomose teritorijose želdynus ir želdinius mokslo tyrimams, mokymui leidžiama naudoti, jeigu tai neprieštaruja saugomų teritorijų apsaugą, veiklą, paskirtį reglamentuojantiems įstatymams ir kitiems teisės aktams arba tai neuždrausta Savivaldybės tarybos sprendimais.

48. Atskirieji želdynai – rekreacinės paskirties, mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties, apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai, esantys valstybinėje ir savivaldybei priskirtoje žemėje, turi būti atviri lankymui, jeigu juose nevyksta uždaro pobūdžio renginiai, nevykdomi priežiūros ir kiti darbai.

XIII. VISUOMENĖS INFORMAVIMAS

49. Savivaldybės administracija įstatymų nustatyta tvarka informuoja visuomenę, kai numatomi vykdyti želdynų tvarkymo, kūrimo, medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo, kitokio naikinimo darbai ar keičiama žemės sklypo, kuriame auga želdiniai, pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis ar žemės sklypo naudojimo būdas.

50. Savivaldybės administracija teikia fiziniams ir juridiniams asmenims informaciją medžių ir krūmų sodinimo, kirtimo, genėjimo, perkėlimo klausimais.

51. Savivaldybės administracija užtikrina želdynų ir želdinių inventorizacijos, jų būklės stebėsenos bei kitų su želdynais ir želdiniais susijusių duomenų viešumą.

XIV. TAISYKLIŲ KONTROLĖ IR ATSAKOMYBĖ UŽ JŲ PAŽEIDIMUS

52. Šių Taisyklių laikymosi kontrolę užtikrina Kalvarijos savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu įgalioti administracijos darbuotojai.

53. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę Taisyklių reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
